

FRANCZIA TANÁRJELÖLTJEINK FIGYELMÉBE.

E cím alatt közölte a «Magyar Pædagogia» f. é. 3-ik számában Kont Ignác úr, Párisban élő hazánkfia a párisi egyetemnek azt az új vizsgálati szabályzatát, melyet oly külföldiek számára létesítettek, kik a párisi egyetem bölcsészeti kara: a faculté des lettres előtt bé akarnak számolni francia nyelvi tanulmányaikról. Ez nagyon üdvös intézmény, nemcsak azért, hogy a Párisban francia nyelvi tanulmányok céljából tartózkodó idegen alkalmat nyer arra, hogy francia születésű, competens tanférfiakból álló bizottság ítéletét provokálhatja a maga francia tudásának a megítélésére, hanem ez egyúttal üdvös intézmény abból a szempontból is, melyre Kont nem terjeszkedett ki, hogy ezen vizsgálat sikeres kiállításának kikötése igen alkalmas eszköznek kínálkozik az idegen kormányok számára, melylyel a francia nyelvi tanulmányok céljából általuk kiküldött ösztöndíjasokat ellenőrizhetik.

Ez intézményt azonban nemcsak a párisi egyetem létesítette, hanem vidéki egyetemek is. A vizsgálat követelményei nem mindenütt ugyanazok: ezeket minden egyetem önállóan állapítja meg. Így pl. a grenoble-i egyetemen ezen vizsgálat szabályzata a következő:

I. A ki a *Certificat d'études françaises*-ért való vizsgálatra jelentkezik, annak az egyetem bölcsészeti facultásán be kell iratkozva lennie.*

II. A vizsgálat két részből áll: írásbeliből és szóbeliből.

Az írásbeli vizsgálat tárgyai: 1. egy angol, német, olasz vagy spanyol szöveg fordítása francziára; 2. egy tétel kidolgozása francia nyelven.

A szóbeli vizsgálat követelményei: 1. francia szöveg felolvasása a jó olvasás és helyes kiejtés szempontjából; 2. egy francia olvasmánynak nyelvtani és irodalmi szempontból való magyarázása; 3. társalgási gyakorlat.

III. Az írásbeli dolgozatok elkészítésére 3—3 óra engedtetik, a szóbeli vizsgálat átlag 15 perczig tart minden egyes tantárgyból. — A szóbeli vizsgálat nyilvános.

IV. Az írásbeli dolgozatok minden könyv és jegyzet segítségével nélkül készítenődök el.

V. Az osztályzat jelölésére a számjegyek 0—20-ig szolgálnak.

* A beiratási díj 30 frank, melynek fejében a beiratkozottnak jogában áll az egész tanév folyamán hallgatni az idegenek számára berendezett specialis cursusokat, de ezenkívül hallgathatja az egyetemen hirdetett összes egyéb előadásokat is, továbbá igénybe veheti a dúsan felszerelt egyetemi könyvtárt, melyből haza is kap könyvet.

VI. A vizsgáló bizottság legalább három tagból áll.

VII. A bizonyítványt a vizsgáló bizottság tagjai s a dékán írják alá. A jelölt kérésére a dékán kiállítja számára a részletes osztályzatokat tartalmazó értesítőt is.

VIII. Évenként négyszer vannak ily vizsgálatok: januárban, márcziusban, július és november első felében.

IX. A vizsgálati díj: 20 frank.

*

Az I. ponthoz fűzött jegyzetben említettem az idegenek számára szolgáló specialis cursusokat. A grenoble-i egyetem ugyanis egy lépéssel tovább ment, mint a párisi s ilyen cursusokat is rendezett be. A folyó tanévben a következőket tartják Grenoble-ban:

Chabert tanár: Francia syntaxis. Gyakorlatok.

Colardeau tanár: A modern francia nyelv phonetikája.

Hauvette tanár: Olaszról való fordítás francziára. Gyakorlati francia nyelvi cursus.

Besson tanár: Francia szókincs tanulmányozása. Németről való fordítás francziára.

Morillot tanár: Olvasmány-fejtegetés.

E cursusok igen hasznosak az oly idegennek, ki a francia nyelv gyakorlati tudásában annyira még nem jártas, hogy a francia anyanyelvű hallgatóságnak szánt egyetemi előadásokat haszonnal tudná hallgatni. Pedig ilyen tanárjelöltjeink legnagyobb része. Hisz első sorban azért mennek tanárjelöltjeink francia területre, hogy a francia nyelv szóbeli használatában gyakorolják magukat. Ez utóbbi tekintetben Grenoble még egyéb előnyöket is nyújt. Párisban az egyetemi hallgatók ezrei s ezrei közé az idegen országbeli hallgató észrevétlenül elvegyül s idegenül érzi magát. A párisi diák alapjában véve nehezen barátkozik az idegennel. Nem csak azért, mert a francia nem oly ismerkedő, a hogy a külföldön sokan képzelik, hanem már csak azért is, mert nem élvezet a francia diákra nézve társalogni az oly idegennel, a ki többé-kevésbé töri a francziát, a ki őt nehezen érti meg, némelyike pláne még megértetni is alig tudja magát. Pedig diáknak legjobb társaság a diák: a hasonló kor, a közös tanulmányok s az ezekből származó gondolatközösség kifogyhatatlan forrásaivá lehetnek kitünő gyakorlatul szolgálható élénk társalgás állandó táplálására.

A mi Párisban nehezen megy, t. i. az ismerkedés idegen és bennszülött diák közt, az Grenoble-ban igenis megtörténik. Magam tapasztaltam, hogy a grenoble-i diákok szívesen érintkeznek az idegen tanulókkal. Nem bánják, hanem türelemmel hallgatják, a hogy az idegen *écorchirozza* a francia nyelvet. Az idegent beveszik az egyetemi hall-

gatók olvasókörebe; ennek révén mindenféle kedvezményes jegyhez jut; egyebek közt a grenoble-i színházba olcsóbb áron járhat, a Grenoble közelében levő Uriage fürdőhelyen meg ép úgy mint a francia diák, az idegen egyetemi hallgató is ingyen járhat el a casinóba és színházba.

Hogy Grenoble-ban ez így van: annak több oka van. Először az, hogy Grenoble-ban aránylag véve számos külföldi egyetemi hallgató van: az elmúlt tanévben 60 volt. Magában véve nem nagy szám. De nagyobbak tűnik fel, ha tekintetbe vesszük, hogy a grenoble-i egyetemen összesen csak egynehány száz egyetemi hallgató volt s így a külföldiek tekintélyes százalékát képezték az egyetemi hallgatóságnak s ennek folytán már nem tűnnek úgy el, mint Párisban. A hallgatóság csekély száma folytán a tanárok is észreveszik az idegent s figyelemmel kísérik. Magam voltam tanuja annak, hogy egy egyetemi tanár a velem a grenoble-i egyetem folyosóján sétáló bulgár diák felé jött és gratulált neki, hogy a megelőző napon sikeresen letette az első jogi alapvizsgálatot.

Továbbá Grenoble vidéki város létére korlátozott idegenforgalommal bír: ilyen helyen különben is numerál az idegen. Különösen ha arra gondolunk, hogy Grenoble-ban nagyon is ismerik az idegenforgalom jelentőségét és nemzetgazdasági fontosságát és mindenféle eszközzel élnek, hogy a város idegenforgalmát fokozzák. Igaz, hogy a város fekvése az Alpések közepette már magában véve vonzóerőt gyakorol a természet szépsége iránt érdeklődőkre.

Igy idegen tanulók odavonzására megalakult néhány évvel ezelőtt a *Comité de patronage des étudiants étrangers* nevű egyesület. S az egyesület szerencsésen választotta meg elnökét *Marcel Reymond*, az ismert műtörténész személyében, ki párját ritkító buzgalommal és példánul szolgálható localpatriotizmussal szolgálja a vezetése alatt álló egyesület ügyét. Reymond úr a hozzá kérdéssel forduló külföldieknek rögtön és kimerítő felvilágosítást ad; Grenoble-ban való megérkezésükkor vagy maga személyesen várja őket a pályaudvaron vagy legalább intézkedik, hogy a Comitéből más valaki legyen ott; ugyanő gondoskodik arról, hogy az érkezett a maga igényeinek megfelelő lakást, stbbit találjon.

Ugyanez a Comité tartja fenn évenként az egyetemen a július 1-től október végeig tartó szüneti cursust, melyet a «Tanáregyesületi Közöny» távalyelőtti évfolyamában ismerttettem.

A «Comité de patronage des étudiants étrangers» nevű egyesület ily ügyes vezetés mellett nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a Grenoble-ba érkező külföldi tanárjelölt vagy más tanférfi csakhamar otthonosan érezze magát s a mi a fő, megfelelő társaságra tesz szert.

Azok a tanárjelöltjeink, kik gyakorlati kiképzésök céljából men-

nek Franciaországba, helyesen cselekesznek tehát, ha előbb olyan vidéki városban tartózkodnak, minőnek Grenoble-t találtam és csak azután mennek Párisba, mikor már túl vannak a kezdet nehézségein: mikor már megértik a beunszulótt francziák beszédét és maguk is a társalgásban már gyakoroltak.

(Pécs.)

KÁLMÁN MIKSA.

IRODALOM.

L'enseignement en Hongrie. Budapest, Imprimerie Victor Hornyánszky. 1900.

Magyarország a mostani párisi világkiállításon jelent meg legelőször mint önálló állam. Az eddigi világkiállításokon — még az 1889-ben Párisban rendezett világkiállításon is — hazánk mint Ausztriának függeléke tűnt fel. A képviselőház, a kormány iniciatívájára, a legnagyobb készséggel szavazta meg ama nagy összegeket, melyeket az önálló épületek és kiállítások követeltek. A siker nem is maradt el. Magyarország nem csak fényes múltját mutatta azon be, hanem bebizonyította, hogy az ipari és technikai tevékenység számos terén elérte, sőt egyes dolgokban túlszárnyalta a legelőrehaladottabb nemzeteket is. Hogy ezt a nagy eredményt elértük, talán első sorban a közoktatás terén elért sikereknek tulajdonítható. Helyes és jó gondolat volt tehát vallás- és közoktatásügyi miniszterünkötől a «L'enseignement en Hongrie» című műnek kiadása, melyet a magyar közoktatásügyi kiállítást látogatóknak ingyen osztogattak és e művel az ügy iránt érdeklődők figyelmét előrehaladt közoktatásügyünkre és kulturális intézményeinkre irányították.

A vaskos, 546 lapot tartalmazó mű Magyarország egész kulturájának érdekes múltját és magas niveaun álló jelenét tárja fel.

Könyvünk mindenek előtt közoktatásügyünk administrációjának beható történetét tárgyalja; kimutatja, mikép alakult 1715-ben a közoktatásügy ellenőrzése és felügyelete, midőn ezt a királyi kancelláriára ruházták át. Mária Terézia a közoktatásügyet teljesen a helyhatósági tanács kezébe tette le, mely csak 1848-ban szűnt meg, midőn annak helyébe a magyar parlamentararis és felelős miniszterium lépett. Az 1848-iki szabadságharc szerencsétlen kimenetele után ismét a helyhatóság intézte Magyarország közoktatásának fontos ügyét, míg 1867-ben az alkotmány visszaállításával ismét b. Eötvös vette át a vallás- és közoktatásügyi tárczát, melyet utána Pauler Tivadar (1871—1872), Trefort Ágost (1872—1888), gr. Csáky Albin (1888—1894), b. Eötvös Loránd (1894—1895) vezettek, míg azóta dr. Wlassics Gyula áll e miniszterium élén.